

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XXIV. De Donationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

ptiones, quibus tueri se poterat contra delegantem ipsum, v. g. exceptionem doli, S. C. Macedoniani, competentiae &c. l. 12. 19. 33. ff. de Novat. quia sibi imputare debet, quod consenserit in delegationem, & permiserit nova promissione veterem obligationem extinguere, & transmutari in aliam. Excipitur in l. 19. cit. exceptio S. C. Velleiani, ut adeo mulier in delegationem consentiens dictam exceptionem opponere valeat non minus novo quam antiquo creditori. P. Schmier n. 210. Sed habetne creditor regressum ad debitorem delegantem, si a debitore noviter delegato consequi non valeat debitum? R. non §. 3. cit. l. 3. C. de Novat. consentiendo enim in debitorem delegatum liberavit ab obligatione delegantem. Excipitur casus, quo debitor delegans expresse recipit in se periculum; vel quo creditor expresse sibi referavit regressum adversus delegantem. l. 45. §. 7. ff. Mand.

TITULUS XXIV.

De Donationibus.

SUMMARIUM.

1. Quid sit Donatio, & quomodo differat à Pollicitatione.
2. Donatio quomodo dividatur.
3. In quo potius praesumitur esse donatio inter vivos, quam mortis causa.
4. Quid sit effectus donationis, tam verbalis quam realis.
5. Quamvis donare possint, vel non.
6. Quid liceat Prelatis Ecclesiasticis quoad donationes.
7. Quare res donari possint: & quid Juris, si donec res aliena.
8. Licet per se valeat donatio omnium bonorum, tamen ultra 500. solidos ascendens sine inscriptione apud Judicem regulariter non subsistit.
9. Quid requiratur ad donationem mortis causa.
10. Donatio inter vivos revocari nequit, nisi sit liberalis excessiva, vel inofficiosa, vel nisi donanti nascantur liberi.
11. Vel nisi superveniat ingratitudo donatarii, sed cum limitationibus.

Sciendum 1. Contractibus onerosis, ex quibus solvendi obligatio nascitur, praecipuum modum speciem contractuum gratuitorum suscipi, videlicet Donationem, si tamen contractus sit; quod verius esse existimo de illa donatione, quam secuta est traditio rei donatae, cum causam habeat, per quam à nudo pacto distinguitur contractus. Donatio autem, dicta à doni datione, & proprietatis definitur sic: est rei licite (h. e. donari non prohibita) nullo cogente & ex mera liberalitate facta collatio seu datio. Brevius: est liberalis primum bonorum alteri facta concessio. Sumitur ex l. 1. pr. ff. b. t. l. 82. ff. de R. J. consonat communis DD. cum Palao de Just. commut. d. 2. pu. l. m. 7. & P. Schmalzgrueber b. t. n. 1. qui ad eas essentiam requirunt 1. ut donans habeat potestatem & animum donandi. 2. ut hunc

animum signo externo prodatur, vel talibus indicibus, ex quibus merito praesumi possit. 3. ut det nullo jure cogente, seu iustitiae seu gratitudinis, sive ut res donata non aliunde sit debita. 4. ut donatio fuerit acceptata à donatario, seu ab illo, cui donatur: nam antequam alter acceptet, potius est pollicitatio, quam contractus, propter defectum consensus duorum, qui ad omnem contractum, imò & pactum, necessarius est. Interim tamen si res donetur Ecclesiae, vel causae pia, probabilius non est necessaria acceptatio donarii in ordine ad producendam obligationem, Religionis saltem, sed sufficit acceptatio DEI, quae censetur statim accedere. Id quod etiam procedit de donatione Reipublicae vel Civitatis facta ex causa, v. g. ob gratitudinem, ob reparationem incendii, ruinae &c. quod nempe ad donationem verbalem non necessaria sit acceptatio specialis, ferè t. t. ff. de Pollicitat. 5. ut res sit propria donantis; alias enim non transfertur dominium illius, sed solum conditio usufructuendi.

Sc. 2. Donationem dividi 1. in Verbalem & imperfectam, ac in Realem & perfectam: illa non involvit traditionem actualem rei donatae, nec transfert dominium, sed solum tribuit jus ad rem donatario: ista involvit traditionem, & transfert dominium, ac jus in re. 2. in Propriam, quae fit ex mera liberalitate donantis, vocaturque Gratuita; & Impropriam, quae fit ex alio motivo & causa, quam liberalitatis, v. g. ex causa remunerationis, vel titulo gratitudinis, ac dicitur Remuneratoria: vel propter nuptias: vel sub conditione: vel sub modo seu onere, v. g. ut donatarius sequatur militiam, fiat Doctor &c. at hæc donatio sub modo revocatur ad conventiones onerosas, atque ad contractus innominatos, do, ut des, vel, ut facias, & ea propter donanti non tantum conceditur actio praescriptis verbis ad compellendum donatarium, ut modum impleat, sed etià conditio causa datà causa non secuta, qua revocatur donatio propter causam non secuta. l. 2. C. de condit. ob causam datorum. 3. in donationem inter vivos, & mortis causa. §. 1. 2. Inst. b. t. Donatio inter vivos dicitur, quae fit sine ulla mentione mortis aut mortalitatis: mortis causa, quae fit ex contemplatione mortis aut mortalitatis, seu quae fit vel ex imminenti mortis motivo, vel aliquando futuræ intuitu: dupliciter autem potest quis ratione periculi mortis imminenti donare, nempe ut res donata vel statim fiat accipientis, ea tamen conditione, ut morte non secuta donatori iterum restituatur, & sic revocari valeat: vel ut res non statim fiat accipientis, sed primum tunc quando mors actu fuerit secuta: hæc ultima donatio statim quidem tenet, sed cessante periculo, & morte non secuta, ipso jure expirat sine alia revocatione. l. 2. 3. junct. gl. ff. de mort. caus. donat.

Quæres, an in dubio praesumenda sit donatio inter vivos, vel mortis causa? R. inter vivos. Communis ex l. 27. l. 42. §. 1. ff. eod. non

Cccc

Ob-

obstante; quod aliquis donaverit moriens. Ratio; quia donatio propriè accepta significat donationem simplicem, adeoque inter vivos factam, non mortis, aut alia de causa: sed in dubio præsumenda est talis donatio, quæ venit nomine donationis propriè accepto. Hæc præsumptio donationis inter vivos adhuc fortior est, si contingat donatio intuitu consanguinitatis, ex causa remunerationis propter præcedentia donatarii merita, vel sine solennitate, testium, alias requisita ad donationem mortis causâ, vel cum pacto de non revocando; cum donatio mortis causâ semper ex natura sua revocabilis sit. Nec obstat, quod donatio, cum sit quædam rerum suarum jactatio, strictè accipienda, ita ut minor jactatio sit præsumenda: minus autem jactentur res per donationem mortis causâ, utpote semper revocabilem, quam per donationem inter vivos, quæ revocabilis non est. Nam qui sine mortis mentione & absolute donat, satis declarat, se sine causa addita, & merè liberaliter donare; nisi nimirum ex circumstantiis aliud possit colligi, uti si quis donaret, qui caret facultate donandi merè liberaliter. Porro Leges, quæ loquuntur de donationibus simpliciter & sine addito, intelligendæ veniunt de donationibus propriè dictis, gratuitis, & inter vivos, non de improprie dictis, remuneratoriis, & mortis causâ, nisi ex circumstantiis aliud desumatur.

4 Sc. 3. Effectum donationis inter vivos verbalis tantum & in completæ esse, quod donatorem obliget ad rem donatario tradendam, cui etiam tribuit actionem personalem, stricti Juris, perpetuam, & utrinque transitoriam ad hæredes, quæ vocatur *condictio ex lege*, eò quod non ex natura negotii, sed ex assistentia legis oriatur, in ordine ad compellendum donatorem, ut rem tradat. §. 2. *Inst. de l. 35. §. ult. C. b. r.* Donatori tamen competit beneficium Competentiæ, vicijus in id solum convenitur, quod commodè præstare potest, scilicet relicta sustentatione congrua. l. 12. l. 33. *pr. ff. eod.* Neque ob dilatam traditionem tenetur donator fructus interea perceptos restituere donatario. l. 9. §. 1. *ff. eod.* minus solvere usuras ob moram. l. 22. *ff. eodem.* cum res fructificet domino suo, donans autem ante traditionem perseveret esse dominus: nec donatori suo liberalitas debet esse damnosa. Effectus donationis *Realis* & completæ est translatio domini in donatarium, vel, si res aliena fuit donata, conditionis usucapiendi. l. 9. *cit. §. ult. cum §. 40. Inst. de R. D. §. 1. t. ff. pro donato.* Examinandum modò restat 1. quis donare possit. 2. quid. 3. quantum. 4. & quomodo. 5. demum, an & quando facta donatio, semel acceptata, revocari valeat.

5 Dico 1. Donare liberaliter & inter vivos possunt omnes, qui rerum dominium & liberam administrationem habent, nec specialiter prohibentur. Communis; quia suæ quisque rei moderator atque arbiter est. l. in re mandata 21. *C. Mandati.* Dixi 1. liberaliter; remuneratorias enim donationes facere permittuntur

etiam personæ, quibus alias donare prohibitum est, uti docet Sanch. l. 6. de Matr. d. cum communi contra Gonzal. in c. 3. b. i. n. q. de non paucos; quia in odiosis & prohibitoria verba strictè accipienda: donatio verò remuneratoria non est donatio strictè dicta, sed videtur esse aliqua solutio. 2. *§ inter vivos* nam mortis causâ donare valet, quisque testamentum facere. l. 15. *ff. de mort. caus. donat.* imò filiofamilias puberi, licet etiam cum consensu patris in bonis adventitiis negetur factio testamenti, conceditur donatio mortis causâ cum consensu patris de iisdem bonis. l. 21. *ff. eod.* 3. *qui rerum dominium habent*: ex hujus defectu donare nequeunt procuratores; cum donare sit quasi perdere: item Tutores & Curatores de rebus Pupillorum & Minorum, licet eas alienandi alio modo potestate teneant. l. 22. *ff. l. 16. C. de administ. Tutor.* accipiunt donationes remuneratorias, meritis in principales præstitis proportionatas, item eas, quæ pro more & consuetudine fieri solent. per l. 12. *seq. ff. eod.* 4. *§ liberam administrationem*: ex hujus defectu invalide donant Pupilli, Minores, prodigi declarati, sine consensu eorum, quibus subsumunt, item filiusfamilias sine consensu patris de bonis adventitiis (nam si profectitis ex defectu domini donare nequit) & quidem etiam mortis causâ, si in pupillis. Minori tamen licet facere donationes communes juxta statum sui conditionem, quas nempe similis conditionis, facere solent, etiam sine consensu Curatoris. Ex defectu huiusque, scilicet tam domini quam liberæ administrationis, donare nequeunt Religiosi sine consensu vel expresso vel tacito Prælati Superioris; si tamen Religioso commissa sit aliqua bonorum administratio, uti Procuratoribus, eidem censetur commissa esse facultas faciendi donationes honestas & moderatas secundum Statuta Ordinis, consuetudinem loci, limitationem Superioris. §. *nec specialiter prohibentur.* Siquidem

Donare prohibentur sequentes. 1. pater filio, adhuc in patria potestate constituto. l. 21. *C. b. r.* nisi pater donet ex causa, v. g. studiorum aut artium liberalium, honesti officii, militiæ tam armatæ, quam togatæ ad gradum litterarium vel honorem consequendum, dotis, donationis propter nuptias. l. 11. *C. de negot. gest. l. 77. §. 2. ff. de legat. II.* Quod si absque tali causa pater donaret aliquam liberis necdum emancipatis, & non revocaret ante emancipationem vel mortem suam, convalesceret talis donatio in ipsa emancipatione, vel morte patris. l. 31. §. 2. *ff. b. r. evocaretque irrevocabilis.* An verò in divitiis hæreditatis id conferri debeat, vid. Mazz. de *Testam. valid. tit. 12. q. 41.* 2. Miles suæ fornicariæ, vel concubinæ. l. 2. *C. de donat. int. vir. & uxor.* Id quod etiam extenditur ad Clericos, suis concubinis donantes, quia participant privilegia militum utpote milites Spirituales. 3. Conjuges sibi invicem. Sed de his in lib. IV. ad tit. 20. de donat. int. vir. & uxor. 4. Beneficiarii de redditibus Beneficialibus superius ad

causas profanas, nisi donatio sit remuneratoria, ut patet ex tit. seq. de Peculio Clericorum.

Quæres, quid circa donationes faciendas liceat Episcopis, & aliis Prælati, ac Rectoribus Ecclesiarum tam Sæcularium quam Regularium? R. 1. distinguendo inter bona: de bonis Ecclesiæ immobilibus, uti sunt fundi &c. & de mobilibus pretiosis invalide juxta ac illicitè donant sine justa causa, & consensu Capituli ac Superioris. c. 2. h. t. c. 5. de reb. Eccl. alien. &c. De bonis verò mobilibus non pretiosis & rebus Ecclesiæ illicitè quidem, at non invalide, donant cum consensu Capituli, si donatio sit merè liberalis & immoderata, modo per eam non sit necesse devenire ad alienationem immobilium aut mobilium pretiosorum. arg. c. 2. cit. Si Ecclesia inde sit notabiliter laesa, gaudet beneficii restitutionis in integrum donatione rescissa. De rebus verò ad mensuram suam pertinentibus valide quidem donat Prælati etiam excessivè & absque consensu Capituli, at non licitè, si in causas profanas profundat, uti de Beneficiis dicemus quoad beneficia rebus superfluos. Si autem donent moderatè, licet ex liberalitate mera, vel ex rationabili causa & remuneratoria, sive consanguineis sive aliis, etiam de bonis mobilibus & proventibus Ecclesiæ, agunt licitè & valide; partim quia id probat universalis consuetudo, communiter approbata ab Auditoribus, partim quia hoc modo evitant suspicionem avaritiæ, captant hominum benevolentiam, exercent actum gratitudinis &c. quæ sunt causæ donandi planè rationabiles. Quænam verò donatio sit habenda pro moderata, delendum videtur ex praxi timoratorum Prælatorum, exemplis Antecessorum, approbatione Superiorum, vel communium hominum ex estimatione consideratis Ecclesiæ rebus: cavendum tamen est, ne istæ donationes sint nimis frequentes, ut ob solam illarum frequentiam grave damnum inferatur Ecclesiæ. Remuneratoria autem donatio censetur, si sit proportionata meritis donatarii, & non excessiva: neque in hoc creditur nudæ assertioni Prælati in foro externo, sed tam à donante quam à donatario specificari ac probari debent merita, si Conventus id exigit. De istis bonis à fortiori licitè ac valide donant ex causa pietatis, eleemosynæ, misericordiæ &c. moderatè tamen juxta facultates Ecclesiæ, & aliarum circumstantiarum habitatio. Denique de bonis patrimonialibus aut industrialibus, si qua habeant Prælati & Rectores Ecclesiarum, pro libitu non minùs, ac laici, donare valent.

Dico 2. Res quælibet, si propria sit & non aliena, ac in commercio humano existat, donari potest. Communis ex t. t. ff. § C. de donat. Si res aliena donetur, valet quidem donatio etiam, ut transferatur conditio usufructuendi seu potestas præscribendi illam. t. t. ff. pro donato, non verò in ordine ad dominium immediatè transferendum. per c. 79. de R. j. in 6. Sed quid, si res aliena, quæ fuit donata, postmodum evineatur à domino? teneturne donans do-

natario de evictione? R. si donatio sit facta ex remunerationis vel alia causa, tenetur, sive sciens sive ignorans donaverit rem alienam. per l. 27. l. 34. ff. h. t. Si verò ex mera liberalitate donavit, & ignorans rem esse alienam, ad nihil tenetur. l. 18. §. ult. ff. eod. § arg. l. 62. ff. de Adilit. Editto, nisi evictio specialiter sit promissa: nimirum liberalitatis suæ poenam patiatur. Si verò sciens & mala fide rem alienam donasset ignoranti, huic saltem ad impensas, quas occasione rei donatæ fecit, obligaretur. per l. 62. cit. f.

Dico 3. Quamvis per se valeat donatio omnium bonorum, tam præsentium quam futurorum: tamen in quantum præjudicat alterius juri vel inofficiosa est, rescindi potest, & defacto donatio ultra 500. solidos, facta uni, aut pluribus eodem moraliter tempore, absque insinuatione apud Judicem de Jure Communi & regulariter quoad illum excessum non valet. Pars 1. fundatur in l. 35. §. 4. C. h. t. l. 8. C. de revocand. donat. cum dominus de rebus suis prohibito valeat disponere. Nec obstat, quod per donationem omnium bonorum adimatur facultas testandi, quam Jus omnibus permittit ex causa utilitatis publicæ, ut argumentantur aliqui adversarii cum Carpov. quia, licet Jus permittat omnibus facere testamentum generaliter, nulli tamen id præcipit, sed permittit, ut ab intestato decedant: nunquid etiam per ingressum Religionis sibi aliquis adimit facultatem condendi testamentum? Ergo indirectè sibi hanc facultatè auferre etiam per donationem omnium bonorum non est contra Jus. Neque dicas, in l. 61. ff. de V. O. § l. f. C. de Pat. ejusmodi donationem prohiberi; id enim negatur; quia ibi sermo est de stipulationibus & pactis, quæ inducunt vorum captandi mortem alienam, quod periculum non est in donatione omnium bonorum inter vivos; cum donatarius statim non expectata morte donantis agere ad donata sibi tradenda possit, quæ exstant; quoad futura autem expedit donatario donantem diutius vivere; ut plus acquirat. Cæterum si quis simpliciter donet omnia sua bona, non hoc ipso censetur donare etiam futura, nisi exprimat. arg. l. 7. ff. de auro arg. cum donatio sit stricti juris & non amplianda. l. 22. ff. h. t. nisi sit donatio ad causas pias, quæ amplam habet interpretationem. Nec officit, quod sub generali hypotheca omnium bonorum veniant etiam futura. l. fin. C. que res pignor. quia id non provenit ex natura rei, sed ex speciali Juris dispositione. Pars 2. videtur per se esse clara, & roboratur ex l. 1. §. 4. C. de inoffic. donat. ubi donatio, qua præjudicatur filiis aut parentibus in legitima, tanquam inofficiosa revocari permittitur, saltem quoad excessum, quo præjudicatur legitimæ. Pari modo, si donatarius concurrat cum aliis creditoribus, qui prætendunt debitum titulò onerosò, illis cedere debet, neque consequitur rem donatam, antequam soluta sint debita donantis. Pars 3. habetur §. 2. Inst. § l. 36. §. ult. C. h. t. & ulterius

Probatur per explicationem. Dixi enim §. 10

CCCC 2

foli.

Solidos, quo nomine in Jure venit aureus, vi consuetudinis autem passim intelligitur ducatus seu aureus Hungaricus, qui hodie valet 4. florenos & aliquid ultra. 2. *defacto* ultra 500. nam olim donatio excedens 200. postea 300. solidos jam postulabat insinuationem. §. 2. *§. l. cit.* notetur etiam tō *ultra*; nam si 500. solidos præcisè attingit, non verò excedit, non opus est dicta solennitate: neque donatio ipsa absolute, sed solum quoad excessum irritatur. *l. 34. pr. C. eod.* 3. *facta uni, aut pluribus eodem moraliter tempore*; nam neque quoad excessum viciatur, si fiat pluribus & diversis personis, & apud singulas non excedat 500. solidos, imò licet eidem personæ fiant plures donationes, quarum singulae non excedunt dictam summam. *l. cit. §. 3.* modò non fiant moraliter eodem tempore, aut in eodem conjungantur instrumento; alias enim fieret fraus Legibus, imò censerentur esse una moraliter excessiva. Stryck. *de cautel. contratt. sect. 3. c. 9. §. 5.* cum Molina. 4. *sine insinuatione*, h. e. nisi donator coram Judice, sive in five extra-Judicium, declararet suam voluntatem donandi, & petat donationem in acta redigi, ac super ea scripturam confici, vel saltem, uti sufficere putat Pirh. ex recepta consuetudine, nisi donationem in scriptis denuntiet Judici. 6. *apud Judicem*, qui non necessariò est proprius, sed potest esse etiam alius incompetens. per *l. 27. l. 30. C. eod.* cum hæc donationis confirmatio sit actus voluntariæ jurisdictionis, non requirens ullam cognitionem, sed solum præsentiam Judicis. Gail *l. 2. observ. 39. n. 28.* 7. *de Jure Communi*; de Jure enim Bavar. *tit. 1. art. 1.* redacta est hæc summa donationis ad 1000. florenos, & loco insinuationis sufficiunt quoque 5. testes. Cancell. Schmid ad *art. 1. cit. n. 141.* 8. *regulariter*; nam insinuatione prædicta non est opus, si donet milites in rebus mobilibus: si donatio fiat ad reparandas ædes, incendiò vel ruinâ destructas: vel ad redemptionem captivorum, vel alias pias causas: si donetur mortis, dotis, vel studiorum &c. causa. DD. passim ex *l. 34. cit. §. subjunct. auth. §. l. 36. C. eod. cum c. 11. de Testam. l. fin. de donat. caus. mort. l. 5. §. 19. §. 1. ff. h. t.* Quibus communiter accensetur donatio remuneratoria, saltem non multum excedens merita donatarii. Molin. *d. 279. n. 6.* Clar. Zael. item donatio confirmata jurejurando de non revocando. Gail. *loc. cit. à n. 12.* quamvis enim communis habeat sententia, quòd donator non possit simplici renuntiatione necessitati insinuationis renuntiare, quia pacta privatorum nihil valent contra Leges publicas; quia tamen insinuationis necessitas est principaliter introducta in favorem privatum, valebit, & obligationem saltè Religionis pariet, ut impugnare donationem factam non liceat donanti. 9. denique, *non valet*, scilicet in foro externo; nam in foro interno probabilis subsistit, ita ut donatum, etiam quoad excessum, retineri possit, donec revocetur à donante vel ejus hæredibus; quia allegata *l. l.* irritantes

non faciunt mentionem fori interni; imò videtur solum irritare sub conditione, si donator revocaverit excessum.

Dico 4. Forma & modus donationis vivos non alius est præscriptus, quam insinuatio apud Judicem, si excedat 500. solidos; qua jam satis. Donatio autem mortis causæ requirit 5. testes, qui eodem tempore præsentem voluntatem donatoris voce vel scripto manifestatam intelligere debent. *l. fin. cit. l. fin. C. de Codicill.* nullibi autem reperitur, quòd 5. testes debeant esse specialiter rogati. Celsat hæc necessitas 5. testium, si donatio fiat coram Principe, vel coram Aquis, aut Judice. *l. 19. C. de Testam.* Præterea donatio mortis causæ, sicut aliæ ultimæ voluntates, prohibetur revocari potest à donante, quamdiu vivit.

Dico 5. Donatio inter vivos per se & naturaliè revocari nequit. *l. 5. §. fin. C. de revocand. donat.* quia jus alteri semel legitime quædam ipsi invito rursus auferri etiam à Principe nequit, nisi ob causam publicæ utilitatis. Iota procedit non solum de reali, sed etiam de verbali donatione, in qua traditio necdum efficitur. Dixi tamen, *per se* *§. ordinariè*; nam accipiuntur 4. casus, in quibus donatio revocationi obnoxia est. 1. quoad excessum, excedat 500. solidos, juxta dicta. 2. si sit incestuosa & cum præjudicio aliorum, præsertim legitime. *l. 2. 4. 7. seqq. C. de inoffic. donat.* de qua pariter jam egimus *n. 9.* paulò antè. 3. si donanti omnia bona vel notabilem eorum partem, prius nullos liberos habenti, ex infernum postea nascatur proles una, vel plures, legitime. *l. 8. C. h. t.* & ibi DD. atque hoc casu donatio revocata censetur ipso Jure, ita ut donator expectare non debeat sententiam Judicis. *gl. in l. cit.* licet donatarius, si jam habet bona sibi tradita, in foro conscientie non teneatur illa restituere, antequam donator repetat. Ratio hujus casus excepti est, quia talis donatio censetur facta esse sub conditione, ut liberi nascantur. *arg. l. 101. ff. de condit. & demonst.* si enim de liberis futuris cogitasset, non donasset. Irrevocabilis tamen etiam ex casu liberorum supervenientium est dicta donatio, si fuit remuneratoria, vel ob aliam causam respectientem commodum donatoris: si fuit adjectum juramentum de non revocando (sive salvâ legitimâ prolium) cum potestas revocandi sit introducta in favorem donantis, cui per juramentum renunciari potest: si fuit facta Ecclesie vel causæ piæ, tunc enim iterum non revocatur tota, sed solum ita, ut liberis constet sua legitima. per *l. 5. 7. C. de revocand. donat.* 4. si donatarius incipiat esse ingratus erga donantem. *l. fin. C. eod. c. fin. h. t.* sed hoc casu non revocatur donatio ipso Jure, sed per sententiam Judicis ad instantiam & petitionem donantis. *c. §. l. fin. cit.* Sed hinc

Quæres, an omnis donatio, & ob quamlibet ingratitudinem revocari à donante possit: ad 1. non omnis donatio propter ingratitudinem revocabilis est, sed excipitur 1. donatio Ecclesiis, Monasteriis, & aliis locis atque causis piis facta, licet ingratus sit Prælati, vel Adm.

aliquis, vel Capitulum, vel Praelatus & Capitulum simul; quia delictum personarum non debet nocere Ecclesiis. c. 76. de R. 7. in 6. talis quoque donatio censetur principaliter facta Deo, qui nequit esse ingratus. 2. donatio remuneratoria, non notabiliter excedens merita donatarii, per l. 27. ff. b. t. quia non est proprie dicta donatio, adeoque ad eam leges odiosae non sunt extendendae; cum potius sit permutatio, vel compensatio meritorum. 3. donatio facta ex dotis, donationis propter nuptias, vel alia causa, per l. 24. C. de Jure dotium; cum non sint strictae donationes. 4. collatio beneficii Ecclesiastici propter ingratitudinem beneficiarii. 5. donatio, cui adjectum est juramentum de ea non revocanda, per dicta n. praed. c. 28. de Jurejur. vi cuius servandum est omne juramentum, quod sine peccato & praedicio tertii servari potest: licet tale juramentum facile sit relaxabile. Si vero juramentum ipsi donationi adjectum esset, relinqueret donationem revocabilem, cum censetur esse sub conditione non secuturæ ingratitudinis adjectum, sicut hanc conditionem ex dispositione Juris involvit ipsa donatio. 6. donatio non revocata ab ipso donatore, ingratitudinem sciente & revocare potente, revocabilis non amplius est ab ipsis heredibus; neque revocatio a donatore intentari potest contra heredes ingrati donatarii, vel contra alium, in quem donatarius ingratus rem donationis transtulit per aliam donationem, venditionem &c. per c. 1. fin. cit. quia haec actio revocatoria oritur ex delicto & injuria donatarii erga donantem, adeoque est personalissima, & personas donantis & donatarii non egressitur. Si tamen donator ignorasset ingratitudinem donatarii, aut revocare donationem voluisset, at non potuisset, jus revocandi transtulit ad heredes donatoris, ut notant DD. 7. ad 2. Non ob quamlibet ingratitudinem, sed tantum ob 5. species in c. fin. § l. fin. cit. revocari donatio potest, nempe 1. si donatio violentas & impias in donantem injecerit manus, videlicet graviter percutiendo, vulnerando, lapidem in eum projiciendo &c. 2. si ipsi atroces injurias intulerit: quoniam autem censentur esse atroces, recte Judicis arbitrio relinquitur; nec solae intelliguntur injuriae verbales, sed etiam quae factis (absque minime injectione, quae ad priorem classem pertinet) contingunt, ut si detineat captivum donantem, si cum ejus uxore committat adulterium, cum filia stuprum. 3. si grave damnum in rebus fortunae donanti malitiose intulerit: quod autem grave censendum, iterum relinquitur Judici, id ex facultatibus donatoris aliisque circumstantiis desumendi. 4. si vi vel periculum, morte non secuta, struxerit. v. g. preparando venenum per se vel per alium, acculando sine justa causa de crimine capitali, &c. 5. denique si conditiones & conventiones, in donatione appositae, quas adimple-re promissit, non impleverit. Ultimus iste casus in c. fin. cit. non ponitur, sed tantum in d. l.

fin. Neque tam ingratitudinem continet, quam conditionis vel modi neglectum, & ideo parit actionem praescriptis verbis, vel conditionem causae datae &c. utrinque transeuntem ad haeredes, ut notat Brunnem. ad d. l. n. 9. In his igitur 5. casibus tantum, & non propter alias ingratitudinis species, siue aequales, siue etiam majores, ut si donatarius non aleret donantem inopia pressum &c. revocabilis fortè est donatio, ut docent Molin. Laym. Zoesl. contra Panorm. Clar. alios; partim quia versamur in materia odiosa, in qua ultra casus in Jure expressos non est facienda extensio, partim quia ipsa l. fin. cit. extensionem videtur excludere, dicens: ex his tantummodo causis, si fuerint in judicium dilucidis argumentis cognitionaliter approbate, etiam donationes in eos factas eveniti concedimus.

TITULUS XXV.

De Peculio Clericorum.

SUMMARIUM.

1. 2. 3. Quid sit peculium, & bona patrimonialia, quasi patrimonialia, parimonia, beneficia, &c. Ecclesiastica Clericorum, quorumque sint domini, vel non.
4. Sustinatio congrua Clericorum quanam sit.
5. Bonorum beneficialium ad congruam sustentationem necessariorum domini sunt Clerici.
6. 7. Etiam superfluum.
8. Quamvis ista teneantur expendere ad causas pias.
9. 10. 11. 12. Non tamen Jure Naturali aut Divino, scilicet ex Justitia, Religione, aut Charitate, sed ex solo Jure Ecclesiastico, partim scripto, partim non scripto.
13. Quid veniat nomine causarum piarum.
14. Et quando peccent graviter expendendo profane.
15. Empta ex redditibus beneficialibus superfluis pertinent ad Beneficium.

Sciendum 1. post contractus & donationes, quibus inter vivos, & ante Testamenta, quibus mortis causam disponitur de rebus, non incongrue interferi titulum de Peculio Clericorum, ut nimirum constet, quibus de rebus disponere liceat Clericis privatis, maxime Beneficiariis.

Sc. 2. Peculium, quasi pusillam pecuniam, siue patrimonium pusillum, in Jure dici portionem illam bonorum, quam filiusfamilias, vel servus, qui sui juris non sunt, separatam habent à rationibus patris, vel domini, & quasi propriam. l. 5. ff. de Peculio. In hoc autem loco sumitur pro patrimonio & bonis quibuscunque Clericorum, licet sui juris sint. Est quadruplex, seu bona quadruplicis generis possunt esse penes Clericos. 1. Patrimonialia, quae Clericis obveniunt, vel obvenerunt, titulo mere saeculari & independentem à beneficio aut ministerio Ecclesiastico, v. g. ex hereditate, legato, donatione, contractibus, labore, industria, arte, ut si Clericus sit Musicus, Pictor &c. 2. Quasi-Patrimonialia, quae ipsis obve-

Cccc 3

niunt